

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Ḳodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Be-reshit

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 596 [1836 oder 1837]

מִקְדָּשׁ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8807

(לד) וישא משאת מאת פניו
 אלהם ותרב משאת בנימן
 ממשאת כלם חמש ידות וישתו
 וישכרו עמו: מד (ה) ויצו את
 אשר על ביתו לאמר מלא את
 אמתחת האנשים אכל כבאשר
 יוכלון שאת ושים כסף איש בפי

דער. (לד) מאן בראכטע דיא
 טהיילע פאן יוסף'ס אנגעזיכט
 צו איהנען, אינד בנימין'ס אג
 טהייל וואר פיןף מאהל גרע.
 סער אלס דיא אנטהיילע אל-
 לער איבריגען. זיא טראנקען,
 אונד בערוישטען זיך בייא
 איהם.

מד (ה) ער בעפאהל ויינעם
 הויפער וואלטער,
 וויא פאלגט: פיללע דיא פייט-
 טערועקקע ריעוער לייטע מיט

אמחהו

פארראטה, זא פיעל זיא פארטבריינגען קאנגען, אונד לעגע דאז געלד איינעם יעדען אָבען

אין

תרגום אונקלוס

ר ש י

לכנימין אמר זה אין לו אס ואני אין לי אס
 ישב אללי: (לד) משאות. מנות: חמש
 ידות. חלקו עם אחיו ומשאת יוסף ואסנת
 ומנשה ואפרים: וישכרו עמי. ומיזס
 שמכרוסו לא שמו יין ולא הוא שמה יין
 ואותו היום שמו:

חולקין מן קדמוהי לקדמיהון וסגי חולקא
 דבנימן מחולקי דכולהון חמשא חולקין
 ושתיא ורניאו עמיה:

מד (ה) ופקיד ית די מונא על ביתיה

למימר מלי ית מועני גובריא עבורא כמא די יכלין למיטען ושווי ככף

גבר

ב א ו ר

לפי דעת חז"ל שהגיד גם איה מהם נולדו מאס אחת ואיה מאחרת: (לד) וישא, הנושא:
 משאוח, רש"י פי' מנות, ואולי כוונתו על חלקי הסעודה כמו שכתוב ויבא חלקה ויחן
 לפניה אשתו ולכל בניה ובנותיה מנות, ולקנה יחן מנה אחת אפים (שמאל א' א' ד' ו'),
 וכן מפורש במדרש תנחומא פ' ויגש הביא מנות בסעודה, ויראה שנה גם דעת אינקלוס
 שתרגם חולקין, ויותר מפורש בתיב"ע ונטל חולקין מעל פתוריה, וכן מתורגם כל"א - ויחן
 לדעתי לפרשו מלשון מחנה, שנתן להם מתנות ודורות נעת הסעודה, כמו שסופר בס' הישר,
 ויראה שכן היה דרכם אז שנעל הסעודה ונתן מתנות אל המסובים לכבדם, ולפי הסברא נראה
 כן, כי אס הכוונה על חלקי הסעודה, מדוע יחן לבנימין חמש ידות כי לא יאכל ה' פעמים
 יותר מאחיו: ותרב, כמו ותרבה, בתרבתה מחנהו, וכן וחכל כל עבדת משכן אהל מועד
 (שמות ל"ט ל"ב), נשחלמה. (הרשב"ם), כוונתו לב' דברים, א' שנפלה הה"א בדרכה בנימי
 למ"ד ה"א בעמיד כבואו עם וא"ו ההפוך בעבור שגא הטעם מלעיל ולא חנוח הה"א אחר
 הסגול בלי נגינה, כמו וחכל, והב' שהיא פעל עומד וענינו כמו החפעל או נפעל: חמש
 ידות, חלקו עם אחיו ומשאת יוסף ואסנת ומנשה ואפרים, (רש"י). וכן"ה בב"ר, ובתנחומא
 פ' ויגש, וכן"ה בתיב"ע, וכן סופר נספר הישר, וכן פירושו בין אס הכוונה על מנות האכילה,
 או על שאר מתנות. ידות, נקרא החלק יד שהוא מקום מוכן לאדם חלקו. (רד"ק בששים שרש יד):

מד (א) כאשר יוכלון שאח, יותר מן המגיע להם בכסף אשר הביאו לו, (הרמב"ן),
 ונאת, ענין הטעינה והמגא, וענינו לשאת, ונא בתסרון הלמ"ד נדרך המקור
 לפעמים

אִתְּחַתּוּ: (ב) וְאֶת־גְּבִיעֵי גְבִיעַ
 הַכֶּסֶף תְּשִׂים בְּפִי אִתְּחַת הַקֶּטָן
 וְאֶת כֶּסֶף שִׁבְרוֹ וַיַּעַשׂ כְּדָבָר יוֹסֵף
 אֲשֶׁר דִּבֶּר: (ג) הַבֶּקֶר אֹר
 וְהָאֲנָשִׁים שָׁלְחוּ הֵמָּה וְחָמְרֵיהֶם:
 (ד) הֵם יֵצְאוּ אֶת־הָעִיר לֹא אֶרְחִיקוּ
 וַיֹּסֵף אָמַר לְאִשְׁרַעֲלֵי־בֵיתוֹ
 קוּם רִדְף אַחֲרֵי הָאֲנָשִׁים וְהִשְׁגָּחֵם

אין זיינען פֿוטטערואַק; (ב) מיי
 נען בעכער אָבער, דען זילבער=
 נען בעכער, לענע אָבען אין
 דען פֿוטטערואַק דעם קליינע
 סטען, אויך דאָז געלד זיינעם
 איינקויפֿס. ער טראַט, וויא
 יוסף געשפּראַכען האַטטע.
 (ג) זאָבאלד דער מאַרגען לייב־
 טעטע, ליעסמאָן דיא מענגער
 ציעהען, זיא מיט איהרען
 עזעלן. (ד) אַלס זיא צור
 שטאַרט הינוים אונד נאָך ניכט
 ווייט ענטפֿערנט וואַרען,
 שפּראַך יוסף צו זיינעם הויז.
 פֿערוואַלטער: מאַכע ריך אויף, זעטצע דען מענגערן נאָך! אונד ווען דוא זיא ער=
 רייכט

ואמר

פֿערוואַלטער: מאַכע ריך אויף, זעטצע דען מענגערן נאָך! אונד ווען דוא זיא ער=
 רייכט

תרגום אונקלוס

מִדְּ (ב) גְבִיעַ. כּוֹס אֶרֶךְ וּקְרִינָן לוֹ
 דְּכֶסֶף תְּשִׂי בְּפִי טוֹעֵנִיָּה: (ג) וַיֵּת פְּלִידֵי פְּלִידָא
 דְּכֶסֶף וּבִינֵיהֶי וְעַבְדֵי בְּפִתְחֵיהֶם דְּיוֹסֵף הֵי מְלִיל: (ג) צִפְרָא נְדָר וְגוֹבְרִיא
 אֶרְחִיקוּ אִינוּן וְחָמְרֵיהֶון: (ד) אִינוּן נְפִקוּ מִן קַרְתָּא לֹא אֶרְחִיקוּ וַיֹּסֵף
 אָמַר לְדֵי מְמַנָּא עַל בֵּיתֵיה קוּם רִדְף בְּתַר גּוֹבְרִיא וְחַדְבְּקִינוּן וְהִימַר
 לחון

ב א ר

למעמים: (ב) גביע, רש"י פי' גביע, כוס ארוך וקורין לו מדיר"נו עכ"ל, ולא ידעתי
 פירושו, אולי ז"ל מטרס, והוא שם לכלי זכוכית שמשמשין בו הזורפים, תחתיתו עגול
 כנדור וראשו ארוך וזר: השים בפי אמתחת הקטן, לשון ס' הישר ויאמר אליו יוסף (לכנימן)
 שאל כל עמו לבדו כאשר סופר שם בחלה) אני הוא יוסף אחיך אך אל חגלה את הדבר הזה אל
 אחיך הנוני שולח אותך עמם וילכו וזויתי להשיב אחכם העירה ולקחתך מאתם: והיה אם יתנו
 את נפשם והלחמו עליך אז ידעתי כי נחמו על אשר עשו לי ונודעתי אליהם: ואם יעזבוך
 ולקחתי אותך וישנת אתי ונלחמתי אותם וילכו להם ולא אוודע אליהם עכ"ל, הנה לא כוון
 יוסף בזה רק לבחון לבנם, וכן פי' ר"ע ספורנו, גם הודיע זאת חלה לכנימן, שלא יאכזרו, כי
 הוא לא חטא נגדו: (ג) הבקר אור, פעל עבר לגזרת פֿעול כמו ראו נא כי ארז עיני (שמאל
 א' י"ד כ"ט), מה טבו אהליך יעקב (במדבר כ"ד ה') וענינו באו האיר, רק שאור הוא
 עומד, והאיר על הרוב יולא: (ד) יצאו אח העיר, מן העיר וכן פלאתי את העיר (שמות
 ט' כ"ט), וכן בלא השרש הזה עם הכנוי הנא במקום את, וענינו מן, כמו בני ילאני (ירמ'
 י' כ'), פי' ילאו ממני: הרחיקו, הקל משרש זה תמיד עומד, וההפעול פעמים יולא כמו
 הרחיק ממנו את כשעיני (תהלים ק"ג י"ב) הרחק מעלי דרכך (משלי ה' ח'), וכעמים עומד
 כמו אל תרחיקו מן העיר (יהושע ח' ד'), המה הרחיקו מבית מיכה (שופטים י"ח כ"ב),
 וכן כאן הוא פעל עומד: והשגחם, אינו לווי, כדרך העמיד לבא במקום לווי, כי אין הפאסה

ה מ ע ר

מִדְּ (כ) גְבִיעַ, פִּירֵשׁ כּוֹס אֶרֶךְ שְׁחִירִין מְדִירִינוּ; כֵּן הִרְחַנְתִּי לְכֹאֵר הַנְּלַע"ז נִמְרַפָּא לְשׁוֹן

תרגום אשכנזי שלג

וְאָמַרְתָּ אֱלֹהִים לָמָּה שְׁלַמְתָּם
 רָעָה תַחַת טוֹבָה: (ה) הֲלוֹא זֶה
 אֲשֶׁר יִשְׁתָּה אֲדֹנָי בּוֹ וְהוּא נַחֵשׁ
 יִנְחֵשׁ בּוֹ הִרְעַתְתָּם אֲשֶׁר עֲשִׂיתָם:
 (ו) וַיִּשְׁגְּמוּ וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת־
 הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה: (ז) וַיֹּאמְרוּ אֱלֹהִים
 לָמָּה יְדַבֵּר אֲדֹנָי כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה
 חֲלִילָה לַעֲבָדֶיךָ מַעֲשׂוֹת כַּדְּבָר
 הַזֶּה: (ח) הֵן כֶּסֶף אֲשֶׁר מִצְאָנוּ
 בְּפִי אִמְתֵּהֲתִינוּ הַשִּׁיבָנוּ אֵלֶיךָ

ר״כט האסט, זא שפריך צו
 איהנען: ווארום האכט איהר
 כאועם פֿיר נוטעם פֿערנאָל-
 טען? (ה) איזט עם ניכטראַן,
 ווארום מיין הערר טרינקט?
 ער ווירד דיא וואַהרהייט שאַן
 הערוים כרינען: איהר האכט
 שלעכט געהאנדעלט, דאָס
 איהר זאָ געטהאָן האכט!
 (ו) דיעזער עררייכטע זיא אונד
 שפראך צו איהנען דיעזע וואָר-
 טע. (ז) זיא אנטוואַרטעטען:
 ווארום שפריכט דער הערר
 זאלע וואַרטע? פֿערן ווייא עם
 פֿאָן דיינען דיענערן, זאָ וואָס
 צוטהון! (ח) זאָנאָר דאָנעלר,
 מאַרץ
 וועלכעס וויר אַכען אים פֿוטטערואַקקע געפֿינדען, האַכען וויר דיר וויעדער געבראַכט
 אַוים

תרגום אונקלוס

להון למא שלמתון בישתא חלף טבחא:
 (ה) הלא דין די שתי רבוני ביה והוא בדקא
 מבדק ביה אבאישתון די עבדהון:
 (ו) ואדביקינן ומליל עמהון ית פתגמא
 האלין: (ז) וואמרו ליה למא ומליל רבוני פפתגמא האלין חס לעבדך מלמעבד
 פפתגמא הדין: (ח) הא כסף די אשכנא בפום טועננא אחיבנהי לך מארעא דכנען
 ואיכדין

ב א ו ר

בדור, ועוד שהיה האתום ראוייה להיות במלת והשגתם, כי יותר תחיתם ההשגה אל
 הרדיפה, ממה שתחיתם אל מאמר ואמרת אלהם וגו' אבל הכוונה כמו שתרנס המתרגם האשכנזי,
 קיס רדף אחרי האנשים, ובאשר תשיגם תאמר עליהם וגו': (ה) הלא זה אשר ישחח אדני
 בו, לא הזכיר להם הנביע אבל דבר עמהם כאלו זידוע שהם לקחו הגביע ולכך אמר הלווא
 זה שלקחתם הוא אשר ישתה אדני בוגם הם ענו כאלו אינם יודעים מה מבקש, ואך נגנב
 מנית אדניך כסף או זהב, ואשרו אשר ימנא אמו מעבדיך כסף או זהב גנוב ומת, וטעם
 אשר ישתה אדני בו עלילה להגדיל עליהם האשם כי הגונב כוס המלך אשר ישתה בו בזה
 המלכות ולא יועיל כי ירבה שחד ותשלומין, (הרמב"ן): והוא נחש ינחשבו, יתקור עליו
 בעלמו על ידי קסם ונחש, או ישאל למנחשים בעבורו כי לא יכלה שיהיה כוס שלו ביד אחרים:
 (ו) חלילה לעבדיך, מולין הוא לנו לשון גנאי, ותרגום (אונקלוס ויונהן בן עזיאל) חס
 לעבדיך חס מאת הקב"ה יהא עלינו מעשות זאת והרכה יש בנמרא חס ושלום, (י"ט). ואונקלוס

ה מ ע מ ר

כחובות ס"ה א' ד"ה שופרזי, שהוא מין כלומית שקורין (טפילגואז) והגביע בתבנית זו של
 כסף הי' . (ד"ה) .

חרגום אשכנזי

אויס דעם לאנדע כנען; וויא זאללטען וויר זון אויס דיינעם העררן הויע שטעהלען זיל. בער אדער גאלד? (ט) ביא וועלכעם פאן דיינען דיענערן עטוואס געפונדען ווירד, דער זאלל שטערבען, אונד אויך וויר וואללען ביא מיינעם העררן לייבאייגע זיין. (י) ער אנטווארטעטע: עם קאן פריי. ליד זיך אויך יעטצט זא פער האלטען, וויא איהר שפרעכט, אינדעסען ביא וועם עם געפונדען ווירד, דער זאלל מיין לייבאייגע זיין, איהר אבער זאללט שולדלאז בלייבען. (יא) ויא איילטען, ליעסען יע דער

מ ק ז מד

מארץ כנען ואיך נגנב מבית אדניך כסף או זהב: (ט) אשר ימצא אתו מעבדיך ומת וגם אנחנו נהיה לאדני לעבדים: (י) ויאמר גם-עתה כדבריתם כן הוא אשר ימצא אתו יהיה לי עבד ואתם תהיו נקיים: (יא) וימחרו ויורדו איש את

אמהתו

ואיכדין נגנב מבית רבוך מנין דכסף או מנין דזהב: (ט) די שחכח עמיה מעבדך יתקטיל ואף אנחנא נהי לרבוני לעבדין: (י) ויאמר אף בען פפתגמיכון כן הוא די ישתכח עמיה יהי לי עבד ואתון תהון ופקיין: (יא) ואחיאור ואחיתו גבר יתוועגיה

חרגום אונק לום

ר ש י

וכלן מנויין נבראשות רבה: (י) גם עתה כדנריכס. אף זו מן הדין אמת כדנריכס כן הוא שכלס מיינים נדבר עשרה שומלח' גנב' ביד אחד מהם כלס נחפשים. אבל אני אעשה לכם לפנים משורת הדין אשר ימלא אתו

ואיכדין נגנב מבית רבוך מנין דכסף או מנין דזהב: (ט) די שחכח עמיה מעבדך יתקטיל ואף אנחנא נהי לרבוני לעבדין: (י) ויאמר אף בען פפתגמיכון כן הוא די ישתכח עמיה יהי לי עבד ואתון תהון ופקיין: (יא) ואחיאור ואחיתו גבר יתוועגיה

לארעא

ב א ו ר

ויב"ע שנו חרגום פה מתרגום חלילה לך (לעיל י"ח כ"ה), ותרגמו פה לפי הכוונה, ושם ת"ח באופן אחר לפי הכוונה ולסלק החסרון מהשם נמ"ש שם, אבל יב"ע חרגום שם כהוראת המלה, וכן המתרגם האשכנזי חרגום שם כהוראת המלה, ופה לפי הכוונה: (ט) אשר ימצא אתו מעבדיך ומת, שעורו, האיש מעבדיך אשר ימלא את הגביע ומת: ומת, ע"י אחרים, וענינו כמו והומת, ור"ל יהרג: וגם אנחנו נהיה לאדני, עיין מה שכתבתי בפ' קיי שרה (שם נ"ג ו'), בפסוק שמעני אדני, על כנוי היחוד הנא לרבים במלה זאת: (י) גם עתה כדבריתם כן הוא, הדין והמשפט שכלס מיינים נדבר שהרי כלס שומשים, י' שומלח גניבה ביד א' מהם כלס נחפשים, וכן מנהג סוחרים ללקות זה על זה, אבל אני אעשה לכם לפנים משורת הדין אשר ימלא אתו הוא לבדו יהיה לי עבד, ואתם תהיו נקיים מעונש מכל וכל, כן פי' רש"י והרשב"ם, ויהיה פי' כן הוא כן היה ראוי להיות, ויתכן לפרש כן הוא כפשוטו ויכוון ג"כ גם עתה, כמו שכתב מהר"י אברבנאל ח"ל והעבד השיב גם עתה כדנריכס כן הוא וגו' ומירושו אללי שאינו מוסב למעלה מאשר קנסו עלמס כמו שכתבו המפרשים אבל לפי שהם דקו נפשם מהגונה ועשו ק"ו מהן כסף וגו' לכן השיב העבד, כמו שכתבו הפנים הראשונה דלקחם כמעשיכם גם עתה בפעם הזאת כדנריכס כן הוא, ר"ל שכללותנ' נקיים מבלי אשמה בדבר הזה, אבל חולי שאיש אחד קטא נזה מעכמו ואתם לא ידעתם משנו דבר, ולכן האיש אשר ימלא אתו הגביע יהיה לי עבד, כי אחרי שהוא גנב הגביע נכונה וכו', ואתם שדנריכס כן הוא שלח ידעתם מזה דבר, תהיו נקיים כי בלי ספק הכללת

תרגום אשכנזי שלד

דער זיינען פֿוטטערזאק צור
 ערדע, אונד מראטען יעדער
 זיינען פֿוטטערזאק אויף. (יב) ער
 זוכטע; ביים גרעסטען פֿינג
 ער'אן, אונד ביים קליינסטען
 הארטע ער אויף, דא ווארד
 דער בעכער אין בנימין'ס פֿוטט
 טערזאק געפֿונדען. (יג) זיא
 צערהיסטען איהרע קליידער,
 לודען יעדער וויעדער אויף זיי
 נען זעל, אונד קעהרטען צור
 שטאדט צוריק. (יד) יהודה
 אונד זיינע ברודער קאמען אין
 יוסף'ס הויז, ער אבער וואר
 גאך דאזעלבסט, זיא פֿיעלען
 פֿאר איהם צור ערדע, (טו) אונד
 יוסף שפראך צו איהנען: וואס
 פֿיר איינע טהאט האכט איהר
 געטהאן? וויסט איהר דען ניכט,
 דאס איין מאן, וויא איך, דא
 וואהרהייט הערויס ברינגען
 קאן? (טז) יהודה שפראך: וואס זאללען וויר צו מיינעם העררן שפרעכען? וואס זאללען וויר
 רע?

אמתחתו ארצה ויפתחו איש
 אמתחתו: (יב) ויחפש בגדול החל
 ובקטן בלה וימצא רגביע
 באמתחת בנימן: (יג) ויקרעו
 שמלתם ויעמם איש על חמרו
 וישבו העירה: (יד) ויבא יהודה
 ואחיו ביתר יוסף והוא עודנו
 שם ויפלו לפניו ארצה: (טו) ויאמר
 להם יוסף מה המעשה הזה
 אשר עשיתם הלא ידעתם כי
 נחש ינחש איש אשר כמני:
 (טז) ויאמר יהודה מה נאמר

לאדני

ר ש י

אתו יהיה לי ענד: (יב) בגדול החל. שלא
 ירגישו שהיה יודע היכן הוא: (יג) ויעזוס
 איש על חמונו. בעלי זרוע היו ולא הולכנו
 לסייע זה את זה לטעון. וישנו העירה
 מטרופולין היתה והוא אומר העירה העיר
 כל שהוא אלא שלא היתה חשינה בעיניהם
 אלא בעיר בנימין של י בני אדם לענין
 המלחמה: (יד) עודנו שם. שהיה ממזין
 להם: (טו) הלא ידעתם כי נחש ינחש וגו'.
 הלא ידעתם כי איש חשוב כמוני יודע לנחש
 ולדעת מדעת ומסכרל וזניה כי אתם
 גוברים

תרגום אונקלוס

לארעא ופֿתחו גבר טועניה: (יב) ובכלש
 ברבא שרי ובועירא שצי ואשחכח בלידא
 בטוענא דבנימן: (יג) ובועו לבושיהון ורמו
 גבר על חמריה וחבו לקרמא: (יד) ועאל
 יהודה ואחיהו לבית יוסף והוא עד כען תמן
 ונפלו קדמוהי על ארעא: (טו) ואמר להון
 יוסף מה עובדא הדין די עבדתון הלא ידעתון
 ארי בדיקא מדיקא גברא דכוחי: (טז) ואמר
 יהודה

ב א ו ר

הכללות מכס נקיים אתם בעיני עב"ל: (יב) בגדול החל, שלא ירגישו שהיה יודע היכן הוא:
 (יג) ויעמם, ענין הטעינה והמשא: (יד) עודנו שם, שהיה ממזין להם: (טו) מה המעשה הזה,
 שהיה בו רשע עם סבלות שהיה לכם לשאוב שלא יעלה זה בידכם, (כ"ע ספורנו): הלא ידעתם,
 כי נחש ינחש איש אשר כמני, כי דרך השמים לקסום קסם כמו שמכינו כי עמד מלך בבל אל
 חם הדרך בנחש שני הדרכים לקסם קסם (יחזקאל כ"א כ"ו), והנני יודע מי גונב מכוני,
 הנשכ"ס

לאדני מה נדבר ומה נצטדק
האלהים מצא את עון עבדי
הננו עבדים לאדני גם אנחנו
גם אשר נמצא הגביע בידו:
(יז) ויאמר ה' ליהויה
האיש אשר נמצא הגביע בידו
הוא יהיה לי עבד ואהם עלו
לשלוש אביכם: (יח) ויגש

רעדען? וואס זאללען וויר אונז
רעכטערטיגען? גאטט האט
דיא מיססעטהאט דיינער דיע:
נער היימגעפונדען, נון זינד וויר
דיינע לייכאייגענען! זאואהל
וויר אלס דער, בייא וועלכעם
מאן דען בעכער געפונדען.
(יז) ער אנטווארטעטע: פערן
זייא פאן מיר, דיעועס צו טהון!
בייא דעם דער בעכער גע-
פונדען ווארדען, דער זאלל
מיין לייכאיינגער זיין: איהר
אבער ציעהעט הינוף אין
פריעדען צו אייערעם פאטער.

אליו

חרגום אונקלוס

רש"י

יהודה מה נימר לרבוני מה נמליל ומה
נאמי מן קדם יי אשחב ית חובא דעבדך
הא אנהנא עבדין לרבוני אף אנחנא אף
די אשחב בלידא בידיה: (יז) ואמר חס
לי מלמעבד דא גברא די אשחב בלידא
בידיה הוא יהי לי עבדא ואתון סקו לשלם
לות אבוכון:

גנבס הנביע: (טו) האלהים מלא. יודעי
אנו שלא סרחנו אבל מאת המקום נהיתה
להביא לנו זאת מלא בעל חוב מקום לגנות
שער חינו: מה נלמדך. לשון לך וכן כל
חיבה שתחלת יסודה לך"י והיא באה לדבר
בל' מתפעל או נתפעל נותן ט"ת במקום
ת"ו ואינו נותנה לפני אות ראשונה של
יסוד התיבה אלא באמצע אותיות העקר
כגון נלמדך מגורת לך וילטבע מגורת
לבע וילטירו מגורת ליר אמונים הלטייני
מגורת לידה לדרך. ותיבה שתחילתה סמ"ך
כשהיא מתפעלת התי"ו מפרדת את אותיות

וקריב

העקר כגון ויסתכל החגב (קהלת י"א) מסתכל הוי"ו בקרינא (דניאל ז'). וישתמר חקות עמיו
(מיכה ו'). מגורת שמר. וסר מרע מסחולל (ישעיה נ"ט). מגורת מולך יועלים שולל. (א"ב
י"ב). מסחולל בעמי מגורת דרך לא סלולה (ירמיה י"ח):

ב א ר

(הרשב"ם): (יו) ומה נצטדק, כלומר מה נוכל לטעון שנהיה לדיקים: נצטדק, שראי לך,
והטי"ת במקום ת"ו ההתפעל, כמו וילטירו (יהושע ט' ד'), מגורת וליר אמונים (משלי
י"ג י"ז), הלטידנו (יהושע ט' י"ב), מגורת לדה לדרך (לעיל מ"ב כ"ה), וכל מלה שפ"א
פעל שלה מאותיות ש"ס חנוא ת"ו ההתפעל אחר פ"א הפעל, רק שאם היא זי"ן או סמ"ך
לא תשתנה לטי"ת, ואם היא ל"ד תשתנה לטי"ת, בעבור שהטי"ת והל"ד קריבים
במבטא לפי קריאת אנשי א"י והמזרחיים ככלל, אך אנשי מערב לא ידעו לקרוא כן: האלהים
מצא, יודעים אנו שלא סרחנו אבל מאת המקום נהיתה להביא לנו זאת, מלא בעל חוב מקום לגנות
שער חונו כן פי' רש"י: הננו עבדים לאדני וגו', יתכן לדעתי שלא אמרו זאת על לך ההחלט שכן
כלונס וכן יקום, כי מה יעשה יהודה בערבותו אשר ערב אתו אל אביו ואמר חס לא הביאתיו
אליך והלגיתיו לפניך וטעמתי לאני כל הימים (לעיל מ"ג ט') אבל הרבין ההלטי היה כמון
שאמר יהודה כפ' שאת"ו ועתה ישב וא עבדך חתם הוער ענד לאדני והנער יעל עם חזיו,
ונתרכה לעבוד ליוסף לפייסו על הגנבה כדי להכליל את בנימן, ומאמרו פה הננו עבדים
לאדני גם וגו', לא היה רק כאיש נדהם, וכמו נקי כפיס שנתפס במחצרת, ואינו יודע מה
להשיב בעבור שולכד פחאוס: